

Z E M P L É N .

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

ELŐFIZETÉS ÁR
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Hérméltatlan levelek
csak ismert kezektől fo-
gadhatnak el.
Kézirat nem adatkak
visza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden gar-
mondor díja 20 kr.

HIVATALOS HIRDETESEK
Hivatalos hirdetéseknek:
Minden egyes szó után
1 kr.
Azonfelül bélyeg 80 kr.
Kiemelt díszetű s kör-
zettel ellátott hirdeté-
nyekért természetesen
minden 10 centiméter
után 3 kr számítanak.
Állandó hirdetéseknek
kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén”
nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

67. eln. sz. Zemplénvármegye alispánjától.

Körlevél a tiz főszbiróhoz.

Felhivatnak a t. főszbiró urak, hogy a „Zemplén” hiv. lap árának beszo-
gáltatására a járásuk területén fekvő
községeket haladéktalanul utasítsák s a
melyek azzal az elmúlt évekről is hátrá-
lékban vannak, azok ellen a végrehajtást
is foganatosítsák.

S.-a.-Ujhely, 1888. aug. hó 12.

Matolay Etele, s. k;
alispán.

Tf. sz. 1889/1888 Zemplénvárm. tanfelügyelőjétől.

A Zemplén vármegyében működő állami és állami-
lag segélyezett községi tanítókhöz.

A nagymélt. vall. és közokt. m. kir. minis-
térium 1888. évi aug. hó 4 én 26662. sz. a. kelt
rendeletének másolatát tudomásvétel végett azon
értesítéssel közlöm a t. c. tanító urakkal, hogy
állomásaikon leendő véglegesítéseket kellő időben
szorgalmazzák, ellenkező esetben az őket megil-
lető ötéves pótlékot a véglegesítés előtt elfolyt
időre saját hanyagságuk miatt el fogják veszíteni.

S.-a.-Ujhely, 1888. aug. 15-én.

Nemes Lajos,
kir. tanácsos tanfelügyelő.

(Másolat.) Tapasztaltatott, hogy a népoktatási
tanintézeteknél, továbbá tanító és tanítónő képez-
déknel, felsőbb leányiskoláknál és keresk. iskolák-
nál működő s a kormány kinevezésétől függő tan-
erők próbaidejük lejártával a véglegesítés kérelme-
zésével néha hosszú ideig késedelmeskednek. Mi-
dön azután a véglegesítésben részesülnek, egyszer-
smind a már kiérdemelt évtödös fizetési pótlékra
is igényt emelnek. Ezen pótlékok címén ilyen-
kor néha tekintettel a kimutatott szolgálati idő
hosszuságára, egyszerre nagyobb összeg folyósítása
válk szükségessé, mely nagyobb összeg fedezésé-
ről az illető évi államköltségvetésben természet-
esen gondoskodva nincsen. A szóban levő kése-
delmezés szülte visszasságoknak a jövőre nézve
meggátolása céljából szükségesnek tartom kijelen-
teni, hogy ezentul oly tanerők részére, akik vég-
legesítésért a próbaidő lejártától számítandó leg-

későbbben 3 hó alatt nem folyamodnak, az évtödös
fizetési pótlékok, amennyiben ilyenekre szolgálati
idejüknel fogva már korábról igényt tarthatnak,
csak a véglegesítés iránti kérvény benyújtása
napját követelő hónap elsejétől kezdve fognak
megállapítani és folyóvá tétetni. Budapest, 1888.
évi aug. hó 4-én. A minister helyett Gönczy Pál
államtitkár.

11772. sz.

Zemplén vármegye alispánjától.
Körözvények.

I.
Közhírtétel végett tudatom, miszerint me-
gyénk s.-a.-ujhelyi járásának Nagy-Kázmér köz-
ségében Graf Török László gazdaságában a juhok
között a himlő járványszerűleg fellépett; a miért
a szükséges óvintézkodések megtétele mellett a
n.-kázméri uradalom juhállománya zár alá vétetett.

II.

12853. sz.

A bodrogközi járás főszolgabirójának jelen-
tése szerint Hartmann Viktor dőgei lakosnak egy
1 éves bal hátsó felém »S. O.« bélyegű üsző ti-
nója a f. évi augusztus 7-iki leleszi országos vá-
sár alkalmával elveszett.

III.

12143. sz. A nagymihályi járás főszolgabirójától.

Folyó évi július hó 28-án Butka községben
egy eltévedt, szürke szőru, 2 éves kanca-csikó ta-
láltatott s a tulajdonos jelentkezéséig a község
házánál őrizet alatt tartatik.

IV.

12032. sz. A sztrópkai járás főszolgabirójától.

Boksa községében, egy magas fajú, fehér
szőru, fennálló szarvu 7 éves tehén bitangásban
találtatván: az gondozás végett ottani lakos Pau-
lik Fedornak adatott át.

S.-a.-Ujhely, 1888. aug. 3.

Matolay Etele alispán,

Zemplénvármegye közg. erdészeti bizottságától.
67/86. erd. sz. Olv. a nmsgu földmívelési-,
ipar- és kereskedelmi ministerium f. é. 30845. sz.
a. az erdőtényészet felső határán levő véderdők
kijelölése tárgyában kelt intézvénye.

Az intézvény másolatban a járási főszolga-
biróknak kiadatni, s a »Zemplén« hivatalos köz-
lönyben közzététetni határozatott.

Kelt Zemplénvármegye közg. erdészeti bi-
zottságának S.-a.-Ujhelyben, 1888. május 11-én
tartott ülésében.

Prámer Alajos,
közg. erd. biz. elnök.

Másolat a 67/86. erd. szhoz.
Földm., ipar- és keresk.-ügyi m. kir. minister.
30845. sz.

Körrendelet

valamennyi közigazgatási bizottságnak, kir. adófelügye-
lőségnek, kincstári erdőhatóságának és m. kir. erdőren-
dezőségnek. (Az erdőtenyészet felsőhatárán levő véd-
erdők kijelölése tárgyában.)

Tapasztalván, hogy a véderdők kijelölése
ügyében 1883. évi július hó 22-én kelt 28487. sz.
alatt kibocsátott utasítás második pontja némely
helyen tévesen alkalmaztatott, amennyiben a ha-
vasi legelők alatt lévő erdőkből 400 méter széles
véderdő öv hasított ki oly esetben is, a midőn
a havasi legelők tetemesen az erdőtenyészet felső-
határán alól terjedtek és ez által oly erdőrészek
is soroztattak a véderdők közé, melyeknek véd-
erdőként leendő kezelését sem az erdősítés bizo-
sítása, sem az alattok fekvő állabak, vagy más
mívelési ághoz tartozó területek megvédése nem
követelte: szükségesnek tartom kijelenteni, hogy
azon esetben, midőn a havasi legelők az erdőte-
nyészet természetes fekvő határánál alább terjed-
nek a legalább 400 méter széles véderdő öv azon
magassági rétegtől kezdve számítandó, a mely a
helyi viszonyoknál fogva az erdőtenyészet termé-
szetes fekvő határának megfelel és mely a szom-
szédos erdők természetes felső tenyészeti határai
szerint állapítandó meg, s ugy az üzemtervben,
mint a térképeken megfelelően kitüntetendő; meg-
jegyezvén különben azt, hogy oly esetben, midőn
az erdőtenyészet természetes és tényleges felső-
határai között a különbség (300) háromszáz métert
tenne vagy túlhaladna, az állóerdőben a véderdő
öv mégis legalább száz (100) méternyi és illetve
oly szélességben lesz kitűzendő, hogy ezen állabok
erdősítése és az alattuk fekvő erdőkhöz vagy más
mívelési ághoz tartozó területek védelme biztosítva
legyen.

Budapesten, 1988. febr. 29.

A minister megbízásából:

Bedő.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek
1888. évi június hó 21-én 1191. eln. sz. a. az ösz-
szes törvényhatóságokhoz intézett rendelete az izraelita
hitközségek ügyeinek és az anyakönyvi ügyhöz való
viszonyuknak szabályozása tárgyában.

(Folyt.)

2. Ezentul egy városban vagy községben
csak akkor léphet életbe egynél több izr. hitközség,
ha az azokat alakítani akaró izraeliták tekintélyes
számára s vagyoni állapotára való tekintettel, vala-

TÁRCA.

Hozzá.

— A Zemplén eredeti tárcája. —

Ints! fennrepülted szép határait
Tárd ki szabadság és fölzenség az ének
Csapongva folyton titkos mélyiből
E sziv kitörni vágyó rejtékének.

Ints és vezérelj a kor fellegén át,
Deritse fényed lelkeim gazdagon;
Szébb lét s erő az, mely sugárzik abban —
Nem földi kincs, nem földi hatalom!

Ezernyi féreg zajg önhitten és
Tarkán tündöklök a kölcsön sugárban...
Te rejtve élsz s ragyogsz, mint glória —
Kevéstől látva, korlátlanul kiszálltan.
Sejtem lényednek megtisztult alakját —
Bár e titáni harc közt nem pihen —
Az ősidőnek örök végtelenjén
És a természet működésiben.

Hozzád ügyekszem szünhetetlenül,
S emelkedése tied e kebelnek,
Míg szányaikban megtört vágyaim
Arcodnak enyhe kellemén pihennek.
Utat te törsz a lengő gondolatnak
Meggyújtva beható szövétnékét,

S meg nem rettenvén rémes fátyolától —
A nagy jövőnek titkát bontva szét.

Ott látlak, míg a kiskoru tömeg
Törpül alatt s hős bajnokid riadják
És százsorozva visszhangozza le
Neved' az égbolt: »szent világszabadság!«
Ott látlak... fennség villog szép szemedből
S szeretet s béke; koronád az ég.
Melynek mulhatlan dicsfény-ragyogását
Bámulhatják, kik jöttöd rettegék...

Miért röplünk sóhajim feléd,
S reménybe' ringó álmok csüggedetlen?
Ah, így haladván túl e bús homályt,
Édent találom tiszta kebelében...
Miként szeretlek és miként imádlak!
Oh, szivem érte mint dobog, repes!
Lehoznám isten-áldásod sugárit
Még arra is, ki rád nem érdemes. —

De ily merészen irni hová zajongsz
Lelkem, merülve képén almaidnak?
Hívéd talán, hogy a jövőbe nézsz,
Midőn gyakorta messze elragadnak?
Hah... fölverője gyöngye idegidnek!
Szived habár reményt nyer általa:
Föl nem heviti a helóta népet —
Zengjen Horácnak bár harsány szava...

Azért vezess mindenütt, dicső alak!
Te állsz előttem, hogyha küzd e lélek,

S gátat nem ismer s végtelen szabad;
Föltűnsz határin ott a messzeségnek, —
S viruló tájon, csöndes szüzi légben
S sötét erdőben integetsz reám, —
Avagy viharban... ámde nem haladsz az
Előítélet megszokott nyomán!

Oh nem! te szent s örök vagy, mint a hit,
A melyet többé már újítani nem kell;
S az értelem ha áttekinthetett:
Magasztosulva tűnsz elő neveddel.
S bár vész zugása támad is körülted,
S prófétáid' bár sárral megdobák:
Magas körödbe fölragadsz s letörölöd
Avult világok átkos nyomdokát...!

Kollener István.

A Magashegyen.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

Nagy isten alkotta gyönyörű természet! Örök
csendesség, a melyben az ég villámos dörgésében,
a kis madár dalában, a megmozduló avar zize-
nésében, a kis szellő lágy fuvalmában és mindenben,
csak az Ur szavát hallom, a ki keserveimben vi-
gasztalom, a ki csalódásaimban édes reményt adni
eléggé hatalmas, eléggé jóságos nekem, úgy jövök
hozzád, mint bölcs orvoshoz a beteg le.

Fedezz be engem árnyaddal — homályos
rengeteg! hadd pihenjek meg szellős csarnokidban,

mint annak hiteles kiderítése után, hogy a hitközségek mindegyike intézményeit és hivatal-személyzetét kellően fenntartani képes lesz, a törvény-hatósági közigazgatási bizottság előterjesztése foly-tán azok számára a külön anyakönyvvezetési jogot engedélyezem.

A valamely izr. hitközségből — bár az ugyan-azon helyen fennálló más hitközséghez való csatlakozás, bár ugyanott új hitközség alakítása végett — kilépő tagok kötelesek az odahagyott hitközség mindennemű terheit a kilépés évén túl még öt éven át oly mértékben viselni, tehát annak ugy a közvetlen kultuszadót, valamint a közvetett (gabella s egyébnemű) járulékokat olyaténképen megfizetni, mintha azon hitközségnek még tagjai volnának; azontul pedig tartoznak még mindazon magánjogi kötelezettségek lerovásában is résztvenni, melyeket az általuk elhagyott hitközség az ő nyílt vagy hallgatag hozzájárulásukkal alapszabályszerűen elvállalt.

Ugyanezen szabályok alkalmazandók akkor is, ha az anyahitközségek székhelyein kívül fenn-álló fiókhitközségek vagy imaházi egyesületek köte-lékéből történik a kiválás külön fiókhitközségnek vagy imaházi egyesületnek ugyanazon helyen való alakítása céljából.

3. Azon izraelita hitközségek, melyek anya-könyvvezetési joggal nem bírnak, szervezőkre való tekintet nélkül mellékközségekként, illetve fiókhitközségekként vagy imaházi egyesületekként tekintendők és ezeknek viszonya az anyahitközség-hez a következőképpen állapítatik meg.

a) Az anyahitközség székhelyén fennálló, de külön anyakönyvelési joggal nem bíró hitközségek, melyek immár imaházi egyesületekké válnak, nem csorbíthatják sem az anyahitközség jövedelmét, sem pedig az anyahitközség adminisztrációjának, sem az anyakönyvvezető rabbiságnak egységét, viszont azonban az ilyen imaházi egyesületté vált hitközségnek külön fennálló intézményei az anya-hitközség pénztárából tovább is eltartandók.

Ha az anyahitközség tagjainak egy része annak székhelyén azért alakít külön imaházi egye-sületet, mert az anyahitközség és az anyakönyv-vezető rabbiság egységében, valamint csonkithatlan jövedelmében, de tartozik az anyahitközség az imaházi egyesületnek évenkénti segélyt kiszolgál-tatni, mely segélyösszeg az anyahitközségi költség-vetésből kifizetésre azon arány szerint mérendő ki, melyszerint az imaházi egyesület tagjai a hitközség imaházához és a megfelelő hivatal-személyzet fizet-éséhez járulnak.

Minden más esetben a külön imaházi egye-sületet alakítani óhajtó tagok ennek költségeit — az anyahitközség és az anyakönyvvezető rabbi-ság egységének és jövedelmének megcsorbítása nélkül — sajátjukból tartoznak fedezni.

Egyébként pedig az imaházi egyesületek ép úgy, mint a magánimaházak és alkalmi imaegye-sületek, melyek az anyahitközség engedélyével ennek székhelyén fennállhatnak, az anyahitközség felügyelete alá vannak helyezve.

b) Az anyahitközség székhelyén kívül fenn-álló fiókhitközségek vagy imaházi egyesületek tag-jai csak az anyakönyvvezető rabbiság és az általuk állandóan használt anyahitközségi intézmények terheire kötelesek járulni, egyéb tekintetben pedig külön fennálló intézményeiket, eddigi módon az anyahitközségtől függetlenül kezelhetik.

Ha az államadó arányához képest állapítatik meg a közös költségekhez való hozzájárulás, akkor az anyahitközség székhelyén kívüli fiókhitközségek és imaházi egyesületek tagjaira nézve ezek állam-adójának csak fele része vehető fel a kivetés alapjául.

hadd szemléljem a világot itt, a hol magányomban az igaz, jó és szép egyesül gyarló gondolkozá-somban, hogy megerősítse szívemet érezni, akaratomat a munkához, keblemet a hithez és az emberek iránti szeretethez! Hadd szívjam beteges tudómba élető levegő, mely alkotó parányaidon szűrődik át tisztává, üdévé, hogy megerősítse a másik „beteg” organizmust!

Oh hisz szeretlek igazán! Szeretem méla csendeséged, üdítő árnyékod, hűvös levegődet, zúgó viharodat! Ne tekintsd az én semmissége-met, a minnek a végzet az én nevemet adta; vi-rulj, zöldelj az én örömmre nekem is, ne csak a csicsergő madárnak, ne csak a zsongó rovarnak!

A mikor csak tehetem, a ki a »Kárpát-egye-sület«-nek tagja nem lehetek, a ki Tátrafüreden sem üdülhetek, mert nincs hozzá »időm«, értvén az idő alatt azt a mivel a praktikus bölcsélet az időt identifikálja, felhuzom a rozsbabb cipőmet, hitványabb kabátom, és ha kérdik hová megyek, azt mondom: a Magashegyre.

Hogy minnek? Magam sem tudom! Kedvem telik benne.

Csak egyedül megyek oda mindig. Ott leg-jobb nekem magamba lennem és csak háborgatna bárki is, ha ugyan lenne valakinek elég akarata engem ebben az én furcsa sítámban kísérni.

Nincs az a meredek nincs az a sűrűség, a mit én ott már be ne jártam volna. Ilyen könnyű kézséggel, ilyen kétségsbe ejtésig „véknyallom» állapottal az nekem nem fáradság: alig számba

4. Az izraelita hitközségek helyi alapszabá-lyaikat vagy a congressusi vagy az orthodox szervezeti szabályzatnak vagy pedig a status quo ante állapotnak megfelelően állapíthatják meg, de kötelesek azokat tudomás, illetve a bemutatási záradékkal való ellátás végett hozzám bemutatni. A már fennálló hitközségek, ha még szabálysze-rűen jóváhagyott alapszabályokkal nem bírnak, helyi alapszabályukat legfeljebb három hó alatt szabályszerű jóváhagyás végett bemutatni tartoznak.

A fiókhitközségek és imaházi egyesületek is saját hatáskörükben határozhatják meg azon sza-bályokat, melyek szerint intézményeiket kezelni óhajtják, de ilyenek nem léteben a fiókhitközségek és imaházi egyesületek igazgatására nézve a követ-kező szabályok szolgáljanak zsinórmértékül:

a) minden év január havában — az imaház vagy imahelyiség ajtaján legalább nyolc nappal előbb kifüggesztendő hirdetés útján — gyűlés hi-vandó egybe, melyben minden tag, kinek évi járuléka legalább két forintot tesz ki, ha járulékaival hátrálékban nincsen, szavazati joggal részt vehet; a más helységben lakó tagok külön meghívandók; ha a templomgondnok szükségesnek látja, vagy 10 tag kívánatára, rendkívüli gyűlés hívandó egybe;

b) az évi gyűlés templomgondnokot, pénz-tárnokot, ellenőrt és jegyzőt választ. A templom-gondnok képviseli a fiókhitközséget vagy imaházi egyesületet, egybehívja a gyűléseket, azokon el-nököl és felügyel a plomrendre; a pénztárnok az ellenőr ellenőrzése mellett eszközi a bevételeket és kiadásokat; a jegyző pedig teljesíti az írás-beli teendőket; minden kiadványt a templom-gondnok és jegyző írnak alá; mindezen tisztségek fizetésnélküliek, és oly tagokkal tölten-dők be, kik politikai joguk teljes birtokában vannak;

c) a gyűlés megállapítja az évi szükségletet és annak mi módon való fedezését a közvetlen járulékoknak az egyes tagokra való kivetése mel-lett, továbbá alkalmazza és elbocsátja a hivatal-személyzetet megvizsgálja a pénztárnok számadá-sait s megadja a felmentvényt;

d) a gyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes és általános szó-többséggel határoz; minden gyűlésről jegyzőkönyv vezetendő, melyben a jelenlevők névszerint föl-sorolandók és a hozott határozatok pontosan meg-jelölendők: a jegyzőkönyvet a templomgondnok, mint a gyűlés elnöke, a jegyző s a jelenlevők közül két tag mint hitelesítők írják alá.

A fiókhitközség és imaházi egyesület címe s pecsétének felirata: »izraelita fiókhitközség«, illetve »izraelita imaegyesület« és azon hely nevé-ből álljon, melynek területén létezik. Az izraelita hitközségek azonban, a fő vagy anyahitközségi jelleget sem címökben, sem pecsétjükben feltün-tetniük nem kell.

5. Az izraelita hitközségek elnökei, valamint a fiókhitközségek és imaházi egyesületek templom-gondnokai fel vannak jogosítva az egyes tagokra kivetett illetményeket, a fizetésben késedelmezők-től, közigazgatási végrehajtás útján beszédetni.

Minden izraelita köteles azon izraelita hit-község, fiókhitközség vagy imaházi egyesület ter-heihez tagként hozzájárulni, melynek területén lakik; ha több helyen bir lakással, az illetékes községek közt szabadon választhatja azt, melyhez tartozni akar.

(Vége köv.)

vehető komóció, a mint a nagyapám az ő 500 lé-pés sétáját — izségi lakása kapujától az isztáncsi kereszt utig — nevezi.

Mikor ott vagyok a Torzsáson, egy mélysé-geget lélegzem s neki gyűrűközvéen a magasságnak, azt hiszem, hogy kis király vagyok.

Ugy érzem magam olyankor, mintha vézna izmaimban tiszteres erő léteznék, mintha a tudóm valami kaucsukból lenne és valami kihívó gunyra kél kedvem azokkal szemben, a kik azt merik mondani, hogy én — én sorvadásban fogok meg-halni. — — Ezzel egyidejűleg pedig valami vágy ragad meg, a mi ösztönné változtatja az akara-tomat: feljebb, mindig feljebb jutni, fel egész a hegy tetőre, a hol a mikor megállok, elgondol-kozom, hogy: most én egy szunnyadó vulkán kráterén pihenek.

Köröttem méla csend; a melyre reá esz-mélve eszembe jut a köznép mondása: »morog a Magashegy.« És különös, igazán különös — hallani vélem az öröktűz örök mormogását: a Magashegy mélységes gyomrából.

Balga hallucináció az csak! Dehogyan hallotta azt valaha valaki!

Itt állva meg, egy gondolat ragad meg és alig tudok róla lemondani. Nem tudom elkép-zelni, hogy ez a szép, majdnem szabályos íves alkotásu hegy valaha tűzokádó tölcserít képez-hetett volna és körülnézvéen, úgy tűnik fel ne-kem, hogy az egész hegycsoport valaha egy tö-meget képezett, a mit egy mérhetetlen erőnek az isteni produkciója repezett szét ilyen szép

Régen volt. Egy nemzedék tünt le azóta s egy másik kelt nyomába, mely csak könyvekből, tudós professzorok szájából ve-hetett tudomást a nagy idők ama nagy embereiről és alkotásairól. A szóban levő heroszi időnek immár kerek negyven eszten-deje. Oly szám ez, mely nemcsak az egyes ember, de egy státus életében is tekinté-lyes rovatot tölt ki. Mégis úgy képzeljük, mintha tegnap történt volna, mert kihatása az állami, társadalmi és kulturális téren oly dimenziókban nyilvánult, hogy csak olva-sása is kápráztatja az azon időnek emlőin élő mai nemzedék fényhez nem szokott szemét.

Talán szükségtelen is mondanunk, hogy 48-nak hívják ezt a legendáris évet. A mily jelentőségű a keresztyén világ előtt a történelem pozitív számsorának első pár évtizede, ugyanaz nekünk kicsiben, de persze más variációban az 1848-iki év, a megváltás órájának kezdete.

Végleges szakítás volt ez a multtal, kézfogás a modern eszmékkel. Oly sok salak volt már ekkor lerakodva az állami élet katlanában, hogy annak föl kellett ok-vetlen fornia a büzhödt lerakodás felszínre jövelele és lekanalizása végett. Történelmi szükség volt ez, mely elől kitérni, azt ig-norálni nem lehetett, hacsak a nemzet stag-náció terére nem akart lépni s a többi európai államokkal lépést kívánt tartani.

A mostani nyolcadik nagyhatalom, a közvélemény, leghamisítottabb tükre, az államgépezet működésének legfüggetlenebb kontrolőrje, a műveltség egyik hathatós orgánuma, a világesemények egyedüli, gyors terjesztője: e hatalom elnyomás alatt volt. A szabad eszmék nyilvánítása hasonlított az iskolába kényszerített lóhoz, csak abban a gyűrűben mozoghatott, melyben azt a kocsis: a cenzúra megengedé. Mindez az 1848-iki évben szépségesen összeomlott, a kocsis penzióba tétetett s most az emberi ész szabadon nyilváníthatja azokat az esz-méket, melyeket az égből kapott.

Az állami élet leghitványabb és leg-érthetlenebb torz-szülöttje: a rendi alkot-mány korhadat talapzata sem birta már to-vább elviselni az idők sulyát — összeros-kadt, forgácsát tüzre dobták, s helyén a demokrácia monumentjét emelték. A nép, mely csak tinókat nevelt, szántott és ve-tett, s nyomorult hűbérese volt mindenható

csoporttá, annak az elején, a minnek a végét kép-zelni nem tudom s azóta nyugszik, mély álmát aluszsza az az örök erő.

Elképzelem, hogy fuvódott fel az öreg föld kérge ott azon a helyen; hogyan ömlött szét abból a pillanat szülte szörnyű medencéből zugva-dörögve a tüzes iszap, a forrongó láva, a csodá-latos repedékes völgybe, eltemetve a mesés nö-vényország csoda-terményeit, elsepervén az őslé-nyek menekvő csordáit; hogy töltötte be a hegy-csoport akkor ki tudja milyen alkotásu vidékét, simává tevén azt, hogy most, ki tudja hány év-ezred multán viruló réjtjeivel olyan legyen, mint egy zöld posztóval leterített asztal, hogy megbá-mulni valója legyen annak, ki az ellentéteket meg-figyelni tudja: itt a vízszint s legott a meredek ritkán látott kombinációját.

Majd ismét azok felé az óriási konglomerá-tumok felé fordul a figyelmem, a melyek a hegy-nek majdnem a legtetején foglalnak helyet, ren-díthetetlen méltósággal dacolva az örök idők emésztő örök erejével.

Mindig elgondolkozom felette: hogyan ke-rülhettek hát ide ebbe a magasba? Ugy tűnek fel a szemlélő előtt, mintha valami óriás gyer-mekek kavics gyanánt játszva velők hagyták volna ottan, mint megunt játéktárgyat. Ejh! hát persze, hogy a Gigások pajkoskodtak egyszer egymás között, azok hajigálództak ilyen kavicsokkal tré-fából, a tokaji hegyről az újhelyi Magashegyre és viszont: egyik nagy hegyről a másikra.

És ez a magyarázat megnyugtatótt akkor is

Folytatás a mellékletben.

urának, a státus keretében pedig a kitagadott pária szerepére lón kárhóztatva, kire csak megvetéssel nézett le a göggyében fulladozó nemes, kire hoztak törvényeket nála és nélküle: természeti és polgári jogaiba visszahelyeztetett, szabad urává lett földjének, az alkotmány sáncaiba bevonott és egyenlővé tétetett eddigi földesurával.

Ez a vívmány is az 1848-iki évnek a szülötte.

Az államhatalom egyik faktora: a törvényhozótestület a kor eszméihez képest a népképviselő, végrehajtó műszerve pedig a felelősség elvei szerint lőnek rendezve; ezzel inaugurálva lett a demokratikus egyeduralom legsarkalatosabb alapfeltétele. Az önkormányzati- és ennek egyik ága az ellenőrzési jog, mely nélkül nincs teljes szabadság sehol a széles világon. Ez is az 1848-iki epochális évnek a sarjadéka.

Bölcselők és a nép egyaránt állítják, hogy az eszmék az idők méhében maguktól teremnek. Ámde az is igaz, hogy az eszméket életre szólítani, azokat gyakorlatba vinni, az eszméknek formát és erőt kölcsönözni mégis csak a kétlábu ember fiának adatott, még pedig oly embernek, ki a többi közül nemcsak egyéniségének hatalma által tűnik ki, hanem aki azon eszmével, melynek keresztapaságát elvállalta azonosítja is magát.

Ilyen keresztapja volt az 1848-iki törvényeknek Kossuth Lajos. A többiek között ő volt a legnagyobb, a szabad eszmék szolgálatában ő volt a leglelkesebb, azoknak képviselőjében ő vala a legenergiusabb. Ő volt a lángoszlop, melynek sugaraiban elhamvadt a régi Magyarország s éltető melegénél kizöldelt a mai állami élet. Emlékezzetek meg róla legalább a mai napon. Ő, ki annyit küzdött és szenvedett értünk, hogy tégedet, ó hon, szabadnak és boldognak láthasson, megérdemel tőled legalább annyit, hogy nevenapján elmondjad magadban:

Éljen Kossuth Lajos!

Szabó Kálmán.

Trefort Ágoston.

1817—1888.

Vármegyénknak egyik büszkesége, az országos kormány egyik kimagasló alakja, az alkotmányos Magyarországnak egyik kitűnősége, a tudományos és politikai életpályának egyik kiváló jelese: *Trefort Ágoston*, vallás és közoktatási minister, valóságos belső titkos tanácsos Budapesten f. hó 22-én d. u. 2 órakor életének 71. évében elhunyt.

Az a munkás lélek, mely éjet napallá téve, ifju lelkesedéssel, lángbuzgalommal s ernyedetlen következetességgel nemzeté-

és megnyugtat most is és miudig, engem, a ki nem vagyok eléggé önhitt arra, hogy bele kontárkodni merjek a Cotta szerepébe, érezvén azt, hogy kevés az időm olyba szeretni belé, a mit megösmerni is kevés lenne egy ily rövid élet, a mily rövid az enyém leend! Egyet sóhajtok, majd mosolygok önmagam felett és nem vagyok többé geologus, hanem máshoz fordulok: megyek *botanizálni*.

Kedves, drága, a Magashegy tetejéről szemlélve mondhatom, különösen szép magyar hazám, illetőleg benned lakó nemzetemnek, nekem, a kinek ősei az Árpád bejövetele után közvetlenül Giskrával jöttek ide, mondom, nekem egyetlen egy megérthető nyelve! a melynek a hangzásához képest minden más nemzeté csak pevetséges bükk-fa kopogás! milyen jól, milyen hiven visszadod te egyetlen szavaddal annak a célnak — hogy is mondjam csak, hogy mindenki megértessen — a fogalmát, a miért én most ide jövök: *»botanizálni.«* Hát persze, hogy *botanizálni!* botot vágni.

Egyet az alispánnak, egyet a főjegyzőnek, egyet — csak hogy nem tudom találko-e ad hominem elég hoszut és sulyosat — az első aljegyző urnak (ez utóbbinak nemcsak úgy, mint tb. főjegyzőnek, hanem úgy, mint a »Zemplén« főszerkesztőjének; beakarván magamat kissé hizelegni a kegyébe, hogy forró óhajomat, a melyre ismert

nek szellemi előhaladásán, anyagi jólétének biztosításán fáradozott, bucsut vett porhüvelyétől; élénk, mondhatni lázas sietéssel, de mindig okos körültekintéssel munkáló szelleme örökre elszállott a közléttől. A politikai erények hőse, ki pótolhatatlan irt hagyott maga után, immár a történelem!

Mit vesztett benne gyászoló nemzete, az alatta és általa ifju virágzásba jutott magyar tan- és nevelésügy, a hazai tudományosság s. közmívelődés — azt minden jó magyar élénken érzi.

Multis ille flebilis occidit nulli, flebilior, quam mihi — sóhajthat Zemplén vármegye, ki az országos gyász sulyát hordozva, ugyis, mint a szerető szülő édes fia elhunytát, zokogó fájdalommal siratja Trefort Ágoston elhunytát.

A folyó század második negyedével megindult eszmeferdalomban nagy halottunkat a gf. *Széchenyi István* által kitűzött zászló alatt látjuk küzdeni, azon kevesek, de lelkesek sorában, akik az ó-magyar konzervativizmus porladozó bástyáit döntögették s a romokból egy Új-Magyarország államépületét emelték. *»Magyarország nem volt — hanem lesz!«* hangzott a lelkesült győzelmi kiáltás s Trefort nyilvános életének érdemekben gazdag, történetekben változatos szerepköre annak a győzelmi kiáltásnak lett ünnepies realizálása.

Mi mindent tett, mennyi maradandót, örökbecsűt alkotott — arról köteteket kellene írni Magyarország közmívelődés-könyvében. Még csak egy évig szeretett volna élni — mondogatta a betegágyát körül állóknak. Csak egy évig, hogy dicső alkotásai betetőzve láthassa. Az ígéret földjét nem láthatta meg. Mint Mózes, mint Almos, azzal a tudattal hunyta le szemét az örök álmra, hogy népét az ígéretföldre elvezette.

Elszálló nagy lelkének utolsó álmodása a magyar nemzet boldogságának látása volt.

Teljesüljenek álmai!

Aki úgy élt, mint ő élt — minden idők tiszteletére érdemes.

Örök áldás emlékezetére!

Életrajzi adatait a következőkben összegezzük:

Trefort Ágoston 1817. február 7-én született Homonnán, Zemplénvármegyében. Francia származásu atyját, mint kerestet orvost, az egész vármegyében ösmerték, tisztelték és szerették. Fia, Ágoston már 1831-ben, tehát tizennégy éves korában, árvaságra jutott. Szerető szüleitől megfosztotta a kolera halál. A kkoru Trefort gyámságát gf. Csáky Antalné vállalta magára, aki az élénk szellemű ifjunak kiképzetésére épp oly kitűnő gondot fordított, mint saját gyermekeire. Középiskolai tanulmányait S.-a.-Ujhelyben kezdte, Eperjesen folytatta s Egerben végezte. Pesten a jogi tanfolyamot hallgatta. A Csáky gfok kastélyában több modern európai nyelvnek jutott birtokába s a művelt nyugati tartományokat nép ismeret és az ottan virágzó közintézetek tanulmányozása végett

tulzott ámbición sarkal: e szarkaláb betüimet nyomtatva láthatni, teljesíteni legyen jó indulattal irántam), egyet Margitai Józsi barátomnak, (a ki is soha sem lehet eléggé jó, mert csak egy miniszteri leirat és — — fucscs!) és egy pár ostonyelet Sándorkának, a kis fiamnak.

De kinek milyet? Milyen kérdőjelet csinálna ide szegény Hamlet az én szerepemben! Ejh, hát a főjegyzőnek egy görbe kampójut, csak hogy szebbet, mint a mivel most sétálgat: tűz felett párgolva és szépen meghajlitva; az alispánnak majd meglátjuk milyet; az első aljegyző urnak már csak valami igen szépet; Margitai Józsinak pedig — — választok egyet. No a kis fiamnak jó lesz valami hoszu mogyoró-vevessző, a végén görccsel, hogy a spárta, a mi ostorrá egészítendi ki, jól megálljon rajta.

No de »jerünk tovább«, mert itt semilyen sincs. Van ugyan a tetőn egy pár bokor somfa, a mire én kora tavasszal azt hívém, hogy az közönséges fehér-som, de az már júliusban nem jó: sokkal könnyebb, mint késő ősszel és télben; levén a somfának különös előnye a merevsége mellett a sulyos volta.

(Vége köv.)

P. Etele.

beutazván, mint a munkás méh megrakottan, gazdag ismeretek birtokában tért haza. E külföldi utazásában szitta lelkébe a szabadelvű eszmeáramlatot s a szellemdus francia publicista gf. Tocquevillenek híveül mutatta be magát hirlapírói munkásságában és szakirodalmi értekezéseiben. Rendes dolgozó társa lett a Kossuth által szerkesztett *»Pesti Hirlap«*-nak, de mert politikai ideálját nem találta föl az u. n. tul-liberálisok társaságában, a mérsékeltbb gf Széchenyihez szegődött később s vele együtt küzdött a szabadeszmék diadaláért mindig az elsők sorában — nem sokat hederítve elleneire, akik őt és társait »magyar doktinérek«-nek csufolták.

Az 1847. évi márc. 14-én Trefort megnősült, nőül vette *Rosty Ilonát*, br. Eötvös Józsefnek sógornőjét.

Mikor az első független felelős magyar ministerium megalakult a közgazdasági minister *Klauzál Gábor* oldala mellett államtitkár lett s a főváros V. kerületét képviselte a parlamentben. Midőn édes hazánk fölött kevéssé azután beborult az ég s a politikai zivatar előmorajlott, elvtársaival együtt ő is külföldön keresett menedéket. Elzúgván a szabadságharc vihára 1850. családjával együtt Svájc-ból haza jött s neje örökén, Csaba Csüdön, Békés-vármegyében huzódott meg. Közgazdasági tapasztalatait szűkebb körben érvényesítendő lételet adott a »Békés vármegyei gazdasági egyesület«-nek, mely ma is vezérszerepet visz a társégyesületek láncolatában. Az alkotmányos élet újjáébredésekor Békés alispánja, később a gyomai kerület országgy. képviselője lett, s mint a Deák-pártnak egyik érdemes tagja elsörendű szerepet töltött be az alkotmány revíziójának nagy munkájában — nevezetesen pedig a pénzügyi kiegyezés politikájában.

A kultuszminiszteri székbén br. *Eötvös* halála után dr. *Pauler Tivadar* örököse lett és szerencsés reformokkal, óvatos kézzel munkálta meg a nemzeti művelődésnek nehéz problémáit. Végrehajtotta Eötvös népoktatási törvényét. A népiskolák számát megtízszerezte, a tanerők képzésére milliókat áldozott, a tudományok, művészetek számára (és Európa művelt népeinek csodatárára) fényes palotákat építtetett, s azokba beplántálta mindazt, amit évről-évre folytatott tudományos utazásai alkalmával tapasztalt, a nemzeti csinosodásra, a szellemi életerő megizmosodására haszonnaljárónak talált a »kultur volk«-ok tudományos műveltségének melegágyaiban. Nagyvilági híri tudósok s művészek adtak egymásnak »légyott«-okat Trefortnak e palotáiban, mint egykor Hollós Mátyás királyi udvarában.

Életének végcélja, a haza üdvéért hön dobogó szívének végső óhajta volt, hogy 16 évi ministerségének nagyszabásu alkotásait *egyöntetűvé* tehesse, a félben lévő épületeket betetőzhesse. Kérelmére a kegyetlen párkák, nem«-mel feleltek. Emlékét kegyelettel őrizi meg hálás nemzete mert:

Ki akkép él hogy őtet
Túl éli mit mivel —
Annak sírszobrá díszlik
A hir repkényivel!

Vármegyei ügyek.

A várm. közig. bizotts. legközelebbi havi ülését f. évi szeptember hó 11-én fogja megtartani. A bizottsági évnegyedes rendes *közgyűlés* határnapja szeptember 15. s következő napjaira tűzített ki. Szept. 15-én *állandó választmányi*, 17-én *számonkérő széki ülés* lesz a főispán elnökléte alatt.

Hivatalvizsgálat. *Főispán* ő *méltósága* hivatalos körutját megkezdvén f. hó 21—24-én a varannól és sztrópkói szolgabírói hivatalokat vártlanul meglátogatta, s mindkét helyütt az ügykelest tüzetes vizsgálat tárgyává tette. Ez alkalommal szerzett tapasztalatairól a legközelebb megtartandó közgyűlésen fogja a vmegye közönségét tájékoztatni.

Az árvíz által annyit fenyegetett ondavai város hid gyökeres átalakítása tárgyában alispánunk a helyszínen szakértői szemlét fog tartatni, amely után a mintegy 7000 fto igénylő munkálat vállalat utján ki fog adatni. A felvidéki hadászati utakon megromlott több műtárgy helyreállítását illetőleg felépítését, melyre a közlekedési minister 15000 fto államsegélyt engedélyezett, Blum József vállalkozó, mint legjutányosabb ajánlattevő fogja teljesíteni.

A kereskedelmi muzeum Budapesten f. év október havában a városligeti nagy iparcarnokban *őszi gyümölcs-, konyhakerti-, sajt- és méhészeti kiállítás* fog rendezni. A bejelentés szept. hó 10-ig teljesítendő. A bejelentett gyümölcs legkésőbb szept. 25-ig, a szőlő- és zöldségfélék szept. 28-ig beküldendők. Részletes tájékoztatást a kiállítani akaró termelők és iparosok a közhírretéttel megbízott hatóság utján nyerhetnek.

Hirek az országból.

Rudolf trónörökös f. hó 21-én telttötte be életkorának 30-ik évét.

Az E.M.K.E. ez évi Brassóban tartott közgyűlése alkalmával kiadott emlékalbumába *Kossuth Lajos* nagy hazánkfia a következő sorokat küldte: »Magyarországot Magyarországnak írta be a nemzetek aranykönyvébe a történelem. Mint ilyen lett többféle nemzetiségek hazájává. A haza, melynek mindannyian fiai, magyar haza. A nemzet, melynek mindannyian tagjai, magyar nemzet. Örökdjék a magyar hazafiság, a magyar nemzet ez egysége, a magyar haza e történelmi jelvénye felett, mely fenmaradásának feltétele. Turin, jun, 10. 1888.»

Hirek a nagyvilágból.

Oltóanyag az ázsiai kolera ellen. *Pasteur* az Académie de Sciences-nak e napokban mutatta be *Gamaleia* doktor levelét, melyben az odessai veszettség elleni intézet tudós igazgatója, arról tudósítja *Pasteurt*, hogy az ázsiai kolera ellen a beoltási módszert feltalálta.

Boulanger-t Franciaország három vármegyéjében választották meg kisebb-nagyobb szavazati többséggel országgyűlési képviselővé.

Szörnyű statisztika. A hivatalos jelentésből kitűnik, hogy a múlt év folyamán Indiában megöltetett 245 tigris, 640 leopárd és párduc, 600 farkas, 170 medve, és több, mint 31,000 kigyó. Azon emberek száma, kik Indiában a múlt évben kigyómarras következtében multak ki, 11,983-ra rug.

Különfélék.

A mi évfordulónk. A mai napon telik be két éve annak, hogy *Borúth Elemér*, e lap alapítója s tizenhét éven át tántorítatlan buzgalmu szerkesztője, a lánglelkű költő, elhalálozott. Hátrahagyott művei, ezek között klasszikus szépségű költeményei, mint munkás életének örök becsü emlékei, ma már közkezen forognak. Aki ily emléket állított nevének, az nem a halálnak, hanem az örökkévalóságnak született. Elomló porai fölött örökdjék a béke jóságos anyyala!

(Szinészet.) *Halmay Imre*, szatmári szinigazgató, jól szervezett társulatával f. év október havában Ujhelybe érkezik, hogy megkezdje pár heti időre terjedő előadásainak sorozatát. A társulat tagjainak száma a harmincat meghaladja. Kiválóbbjai, a nők sorából: *Halmayné*, *Kreicsányi* idejében közönségünk kedvelt énekesnője, *Pataki Nina*, *Németh Jolán*, *Bucsa Klarisz*, *Lubinecz Julia*, *Nagy Vilma* stb.; a férfiak közül: *Halmay*, szintén jó ismerősünk, *Bihary Béla*, *Verebély*, *Nyitrai*, *Váradi*, *Földváry*, *Gálóczi* stb. Ezenkívül a társulat nyolc tagból álló zenekarral bir. A jól szervezett társulatot szívesen ajánljuk műpártoló közönségünk ügyszeretetébe.

(A „Zemplén” naptára.) Értesítjük előfizetőinket, hogy a multból jól ösmert és szép keletdőségnek örvendő naptár 1889. évi folyamára már szerkesztés alatt van; gazdag, változatos és megyei érdekű tartalommal még ez évi okt. hó 15-éig meg fog jelenni. Előfizetési ára, nem tekintve azt, hogy a multnál jóval testesebb lesz, marad 36 kr. Hogy a nyomtatandó példányok száma felől magunkat eleve tájékozhatassuk s minden megrendelésnek pontosan eleget tehesünk, kérjük az előfizetési árnak szept. 15-éig hozzánk leendő szíves eljuttatását. *A Zemplén kiadóhivatala.*

(*József főherceg Öfensége*) a s.-a. ujhelyi tüzoltó őrtanya építési kölcségeire 50 frtot adományoztt.

(*Szent-István*) első koronás királyunk napját ezidén is a szokott pompával ünnepelték meg Ujhelyben. Az e napon tartatni szokott bucsura a közelvidék falvainak katolikus hivei nagy számmal sereglettek egybe s tarkították az ájtatos közönség által sürűen elrepett mézesbabos sátrak. gyümölcs- s dinyegarmadaktól rakott templomelötti tágas tért. Az ünnepi isteni tisztelen, melyen *Regéczy Gyula* káplán mondott hatásos s a hazafias szellemet élénken ébresztő szentbeszédet, jelen voltak a vármegyei és honvédségi tisztikar, törvénykezési, pénzügyi tisztviselők stb. A templom előtti téren föllállított honvéd diszszázad sortűzei s a fölkelők emlékoszlopa mellett*) tarack durrogások emelték a szent király napjának ünnepét. *Prámer Alajos* prépost-főesperes vendégszerető házában ez alkalomból 50 teritékű ebédet adott, melyen az első pohárköszöntőt a házigazda mondotta királyunk ő felségére. Majd mások a távol volt s szintén nevenapját ünnepelt *Molnár István* főispánért, a házi gazdaért stb. üritettek hoharat a hozsura nyult jó kedvű ebéd.

(*Esküvő.*) *Buday Ákos* ujhelyi gyógyszerész f. hó 23-án vezette a helybeli ref. egyháznak ez alkalommal a zsufozásig megtelt templomában

*) Ezt a sztopkai eset alkalmából helytelenítjük. — Jó helye van e durrogó szerszámoknak a Hecskedombon is. Szerk.

oltárhoz *Fejes Ilona* kisasszonyt, *Fejes István* ref. lelkész jeles költő, tisztelt munkatársunknak kedves művelt leányát, Ilonát. Az esketési szertartást *Szöllőssy József* ev. ref. segédlelkész végezte szívhez szóló szép beszédben kívánva a házasságoknak háborítatlan, tartós boldogságot s meglegeledést.

(*Áthelyezés.*) *Ziegler József* m. kir. pénzügy-őri biztos hasonló minőségben Ungvárra helyezettett át. S.-a. Ujhely s vidéke az áthelyezett biztosban, aki itten tizennégy év óta működött, egy kiválóan humánus közhivatnokat vesztett.

(A s.-a. ujhelyi női házi ipart terjesztő egyesület.) legutóbb tartott közgyűlésén *Viczmány Ödönnek* az egyesület sok éven át volt érdemes elnökének leköszönése következtében *Nemes Lajos* kir. tanácsos tanfelügyelőt kérte fel az elnökség elfogadására, mit ő készséggel el is fogadott. E szerencsés választásban ugyszintén városunk lelkes hölgyeinek ügybuzgóságában egyelőre ismét biztosítva látjuk, e közhasznu bár, de nálunk még csak a nagy közönség áldozatkészségére támaszkodó egyesület lételet.

(*Zsinagóga felavatása.*) A s.-a. ujhelyi »st. q.« izraelita anyahitközség ujonnan épült szép templomának felavatási ünnepe, a hitk. előljáráságtól nyert értesülés szerint, f. hó 30-án, d. u. 4 órakor fog megkezdetni. A felavatási ünnep zárókéakul ugyanaz nap esteli 7-kor a »terménytözsde« helyiségeiben közvacsorát rendeznek. A nagyszabásúnak ígérkező eme felavatási ünnepségre felhívjuk városunk t. értelmiségének figyelmét.

(*Katona-dolgok.*) A 17-ik huszár ezred egy százada tegnapelőtt érkezett városunkba állandó tanyázásra. A 10. honvéd feldandár 3. zászlóaljának 500 főt meghaladó legénysége pedig tegnap vonult be az ősi gyakorlatokra, melyek pár nap mulva Kassán fognak végbemenni.

(*A harmadik gyógyszerész S.-a. Ujhelyben.*) *Buday Ákos* gyógyszerész a következő, lapunknak is megküldött, értesítést küldötte szét: Van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint a nagyméltóságú belügyminister ur által részemre kegygyesen engedélyezett és a vmegyei hatóság által f. é. aug. 15-ik napján megvizsgált, berendezésére és fölszerelésére nézve a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő, ennél fogva a fölvevett jegyzőkönyv alapján határozatilag megnyitottnak nyilvánított gyógyszeráramat, az »Isteni Gondviselés«-hez S.-a. Ujhelyben, a kis-piacon, f. 1888. év aug. hó 25-ik napján a forgalomnak átadom. Ezen alkalmat örömmel használok fel arra is, hogy ugy Zemplénvármegye, mint Sátoralja-Ujhely város mélyen tisztelt közönségének, az irányomban gyakorolt kegyességért, hálás köszönetemet nyilvánítsam, s egyszersmind biztosítsam arról, hogy ezen nekem előlegezett jó akaratot és bizalmat, lelkiismeretes és pontos szolgálatom által meghálálni és kiérdemelni életem legfőbb törekvése leend. Ugyanazért nagybecsü bizalmába magamat ajánlván, mely tisztelettel maradtam S.-a. Ujhelyt: *Csikmó Buday Ákos*, gyógyszerész.

(*Cigánydráma*) Szép nyalka legény volt *Kerekes Lajos*. Az ujhelyi nem kisdéd számu cigánysereg büszkesége, besorozott katona; apjának a magas cigánybírói székben jogszerinti örököse. Nem volt hát csoda, hogy sok bogár szemű, tüzes tekintetű dulcsineának nagyobbabb dobant szive *Lajos* szerelméért. *Balog Zsuzsi* cigányleány volt mégis az, ki ragaszkodásával biztosítani vélte magának az irigylet szerelmet, mert a legény csak neki esküdött örök hűséget. Történt azonban, hogy *Lajos* egyszer másra is vetette szemét. *Zsuzsi* hűtlenségén érte A szerelem féltékenysége nyomban gyilkos kést adott kezébe, melylyel ugy szurta mellen hűtlen szeretőjét, hogy pár órai kinlódás után, az ujhelyi cigányvajdaság leirhatatlan fájdalomra meghalt. *Zsuzsi* mostan a törvényszék börtönében kesereg az elvesztett kedvesért és ottan várja méltó büntetését.

(*A ricei törvényszék.*) Rég megénekelte már a költő, hogy: »Derezsre huzzák a gazembert, bűnét botokkal róni le, lopott, rabolt és tudj' az ördög — még mit nem mivele.« Hát biz' így volt ez *Petőfi* korában széles ez országban s így történt *Ricsén* is csak a minapában, a Csemeghy-kódex uralkodásának tizedik évében. Történt vala pedig a kázus illeténképen: hogy a ricei atyafiak ott az isten háta mögött, a *Bodrogközön* istenfélő jó nép, azt még a »rigó« is füttyüli, hát a gyerek-ember is tudja Zemplénvármegyében. De azt már nem mindenki tudja, hogy leégett templomukat ezeltől tíz évvel isten segítségével és saját emberségükből felépítették 5000 ft körül járó kölcséggel. Azt sem füttyüli a rigó, hogy ennek a templomnak mindene új volt már, csak az ajtaja volt ócska. Nos, a falu vénei elhatározták a ricei fórumon, (a korcsma előtti placon) hogy az ócska ajtót »ellökik« s helyébe rangosan újat állítanak. Asztalossal, lakatossal már annyira kész volt az »egységlevél«, hogy abban csak az »áldomásos« pont volt még »vitályos«. De uram fia! a mult vasárnapok egyik szép reggelén az ócska ajtónak hűlt helyét találták. Az istentagadó tolvajemberre könnyű volt rányitniok, mert *Ricsén* (s ezt már szintén tudni kell) száz igazra csak egy

gonosz esik. Tehát: háromat ricscsentett, három ricscsentett a rigó, a rigó, a rigó. A három közül egynél csakugyan »megtalálódott« az öreg templomajtó. És legott törvényt ültek vala a falu vénei. Határoztak pedig olyaténképen, hogy a »jó madár« vasra veretessék s a »kir. főbíróhoz« beröpíttessék, avagy pedig a templom előtt rá 25 hegedültessek. Diktum-faktum, a vádló és védőbeszéd meghallgatása után, abban történt megállapodás, hogy a deliquens 13-at a 25-ből lealkudott, azon argumentum jussán, hogy ő már elmúlt ötven esztendő, meg azután a templom ajtó egyik szárnyából még nem lett tüzre való. Azután derezs hiányából végig nyújtóztatták a templom főbejárata előtt. Főbíró uram a fejenél vizsgáltta, kisbíró uram meg az illő ponton szomorítottta. A falu népe pedig sürű sorokban körbe állott »tanulság, meg a hir okáért.« S mert a kár valakire haszonnal jár: *Mócsi* fekete tábláján most ott diszeleg a rovás: 12 liter a templomcsinaláskor! a mit, gondolom, megfizet a ricei nagy harang — ha azt is le nem lopják.

(*Szinészet Tokajban*) Aug. 14. »Nézd meg az anyját« *Berczik* mulattató vigjátéka jó izü mondásaival folytonos derűtségben tartotta közönségünket. Színészeink is látszólag jó kedvvel élénken játszottak; ugy hogy némi szerep nem tudást nyelvbottlást leszámítva, sikerültek mondhatjuk az estét. *Kitüntek, Gáspárné, Lipcsey J. s Ujváry, Tolnai, Gáspár, Réthy*, kielégítettek. Aug. 15. »Buza-virág« *Deréki A.*-től. Indokolt cselekménye népies nyelvezete s természetes alakjainál fogva egyike az öt év óta irt jobb népszínműveknek. Az énekes szerepeket *Ujváry T. s Réthy* adták. A vig elemet *Csontos s Dálnoki* képviselték s sok derult percet szereztek a hálás közönségnek; a drámai részben *Gáspárné s Tolnai* szép tehetségnek adták jelét. Aug. 16. »Csók« *Dóczi* hírneves vigjátéka sikerült bemutatásban került színre. Látszott, hogy színészeink törekedtek s kellő gondot fordítottak arra, hogy a gyönyörű költői művet megfelelően interpretálják. Aug. 18. »Déborah« *Mozenthal* nagyhatalú darabja. A függöny felgördültekor *Ófelségének* megkoszorozott arcképét körülvéve a személyzet a himnuszt énekelte, mi lelkesült tapsokat idézett elő. Az előadás legjobb volt, mit eddig a társulattól láttunk; *Gáspárné, Réthy* szép drámai felfogással játsztak; *Györffy F.* rokonszenves (*Anna*) volt. Aug. 19. »Parasztkisasszony« itt először, *Berczik* jó híru népszínműve nagy közönséget vonzott. A mulatságos, élénk menetű s bonyodalmu darab meg is érdemelte a telt házat. Az excentrikus falusi kisasszony szerepében *Ujváry T.* kedvesen játszott, *Réthy, Gáspár, Gáspárné, Kovács, Dálnoki* sok megérdemelt tapsban részesültek.

(*Uj nagybirtokos*) A flandriai grófnak vármegyénk szinnai járásában fekvő 40,000 holdas, legnagyobb részben őserdősből álló birtokát *Ocskay István*, nyitrai birtokos megvásárolta 1,200,000 ftért. E birtokváltással kapcsolatban hire érkezik, hogy a rengeteg erdőkincs kiaknázása végett az új nagybirtokos vicinális vasutat szándékozik épíltetni.

(*Vigyázatlanság áldozata.*) Sztopkóról írják, hogy ottan *Palkó István* kovácsmestert, a *Szent-István- és király* ünnepek alkalmával szokásos mozsár-lövések öreg tüzmesterét, f. hó 20-án nagy szerencsétlenség érte. Amint reggeli három óra tájban rozsdamarta mozsarait sütögette, azok egyikéből a töltés egész erővel hátul csapódott föl s a szegény *Palkó* fejét annyira összeégette, hogy életbenmaradásához alig van remény. Bizony ezeket a középkori divatu s nem egy helyütt még a középkorból maradt avult tüzszereszműveket nem ártana erőszakkal is a sutra dobni!

(*Elgázolta a vonat.*) Tegnap mult egy hete, a *Csaptól Bély* felé robogó-vegyes vonat egy 10—12 éves forma paraszt fiut, aki lovak őrzésével foglalkozott s a vasuti töltésen elaludt, elgázolt. A szerencsétlen fiucska fején s balkarján szenvedett súlyos sérüléseket. Mikor a vonat Ujhelybe hozta még élt, sőt maga beszélt el, hogy milyen édes álmából riasztotta föl a mozdony fütty-szava.

(*Értesítés.*) Mindazok, kik az 1888. évi XXIV. t. c. értelmében folyó évi szeptember 1-én égetett szeszfolyadékot, különösen arrak, rum, cognac, pálinkaeszcencia, likőr és pálinkaféléket, valamint borból és szeszből készült oly keveréket, melynek alkohol tartalma 18. térfogat százalékot meghalad, készletben birnak, kötelesek készletük mennyiségét és alkoholtartalmát az illető pénzügy-őrségi szakasznál írásban két példányban f. é. szeptember 3-áig bejelenteni. Ha az összes készlet a szeszforgalmat közvetítő iparosoknál 20, más családfőknél 10 liter tiszta alkoholt meg nem halad, nem kell bejelenteni. Minden más esetben az összes készlet, ide érve a pótdadó alá nem eső mennyiséget is, bejelentendő. Az ebbeli bejelentési nyomtatványok ivenkint 2 kron a pénzügy-őri szakaszonál beszerezhetők *Kassán*, 1888. aug. hó 16-án. M. kir. pénzügyigazgatóság.

Fehér selyemszöveteket 65 krajczártól
11 frt 40 krig métereukint (körülbelül 120 minőségben) öltözet- és darabonkint szétküldi *Henneberg G. gyári raktára* (cs. k. udv. szállító) *Zürich*-ben. Minták azonnal küldetnek. Levelek 10 kr. portoval.

TANÜGYI ROVAT.

A vérmérsékletéről.

— Nevelési tekintetben. —

Az élet fentartását az anyagcsere teljesíti. Minden terményben van olyan elem, mely vagy az élet fentartására vagy annak lerontására van rendelve. Ez elemek vagy megmutatják hatalmukat, vagy pedig azt nem élő terményben elleplezik. Az ásványország terményei közt az elemek elrejtve tartják hatalmukat, míg a növény- és állatország terményeiben e hatalom nyilvános. Vegyük p. o. a kőszén, ebben a szénén elemé tulnyomó, ez pedig tudvalevőleg az életre romboló hatású. A buzában a fehérnye lévén túlsúlyban, természetes, hogy ez már az életfentartó elemek sorába tartozik.

A növény az ásványországból meríti az éltető elemet, ezt átadja a növényevő állatoknak, ezek pedig táplálékul szolgálnak a hűvös állatoknak.

A hűvös állatok között lehetne sorozni élet fentartási szempontból az embert is, de mivel az ember növényi eledellel is táplálkozik, kizárólag ide nem tartozik.

A hus a test alkotórészét képezi, ez mint táplálék gyorsan képes az el elfogyó alkotó részéket pótolni. Az anyag e vándorlását a teremtő rendezte így el és nagyon bölcsen, különben testi élet nem léteznék, mert már az első emberpárnál elfogyott volna a test alkotórésze. A felvett táplálék folyékonyvá válik, mi az egész testben szétszívárogván, áthasonul. E folyékonyvá vált táplálékot *vérmék* nevezük. Sajátságos, hogy a vér az egyén szükségleteinek kiegészítéséhez van kötve. Míg az általános táplálék (kenyér, hus stb.) minden ember által használható, addig a folyékonyvá vált táplálék vagyis vér, csak egyes embernek válhatik hasznára, sőt két különböző egyén vérenek vegyülése által gyakran mérgezési kóros eset jöhet létre. Ennek oka az, hogy különböző egyén, különböző anyag hiányának pótlása céljából, különféle alkotórészekből álló vért produkál, s mi egnél égető *szükség*, az a másik embernél hátrányos *felesleg* lehet.

A vér rendeltetése az anyagcsere létrehozásán kívül a test *hőmérsékletének* fentartása.

Gyermekeknél a test hőmérséklete nagyobb, mint a felnőtteknél. A gyermek teste tehát forró és normális állapotban élénk. A test melegét tehát lepárolás által kell csökkenteni, erre a mozgás nyújt segédkezet. Mozgás által ugyanis kopnak az izmok és ennek visszapótlására sok vér használódik fel. A vér tisztítására a tüdő szolgál. A tüdőbe szívott tiszta levegő élyene a péppé alakult tápláló anyaggal egyesülvén, felvillanyozza azt a testben lévő keringés által és az egyes testrészeknek éltető erőt ajándékoz. Minél gyakoribb a légzés, annál melegebb a vér, mert az élyen elválása következtében hő származik. A gyermek percenkint 30—40-et lélegzik és e számot, a kor szerinti fogyasztás mellett, felnőtt korában is megtartja aránylag. Természetes, hogy annak a gyermeknek, ki 40-et lélegzik, nagyobb hőmérsékletű teste van, mint annak, kinek lélegzvétele száma csak 30. Talán említenem sem kell, hogy itt nem a testnek, mint anyagnak, melegét, hanem a testi tevékenység fokozatát értem. A tevékenység annál nagyobb mértékben nyilvános, mennél számosabb a légzés. A 30-as számmal a tevékenység és egyéniség egymást *ellensúlyozzák*, a 40-esnél az egyéniség *csekélyebb hatalom* a tevékenységénél, míg a 40-es számon felüli gyermek már nem akarattal, hanem be nem számítható állapotban cselekszik, mit már *láz*-nak nevezünk s e láz az életre, tudvalevőleg, baljóslatuvá válhatik.

A lélegzvétele számaiv vévén tekintetbe, az egyéniség vérmérséklete három kategóriába osztható: *hideg, meleg és forró* véri egyénre.

A gyermek vérenek hőmérsékletét *játek* közben lehet legjobban megfigyelni. Egész csoport játszó gyermek közt találhatunk olyat, ki kényeszerből, vagyis a többi gyermekek játszókedvétől ragadtatva, kellenlenül folytatja játékát; az ilyen gyermekek mindegy bármiféle játék, az öt egyaránt *érdek nélkül* hagyja. Van továbbá olyan gyermek is, ki a külsővilág mindenféle behatása iránt közömbös, egész *figyelmét* rajongással *leköti* a játék iránt s lelke még akkor is a játékvilágban lebeg, midőn a munka ideje bekövetkezett. Találhatunk oly gyermeket is e csoportban, ki majd ebbe, majd abba a játékba szeret kapni, de csak egyet is *egészen bevégezni* nincs kedve. Végre van olyan gyermek is, ki magát mindig a játék *hűsül* szeretné feltolni. A játszó gyermekcsoportnak e különböző hajlama szerint feloszthatjuk őket: *flegmatikus, melankolikus, kolerikus és szangvinikus* vérmérsékletűekre.

A vérmérséklet *egyén* tulajdonság lévén nem tulajdonitanánk annak nagyobb fontosságot, ha a nevelésnek bizonyos *irányt* nem adna. Amde a legfontosabb nevelés mellett is hiányos, úgy szólván téves célt értenék el, ha a vérmérséklet irányában közömbösök lennének; hiszen az egész élet rugóját a vér és ennek hőmérséklete képezi. Kezdve az emberi test legigénytelenebb részétől, a körömtől, egészen a legfontosabbikig, az agy-

velőig, mindenütt a vér alkotja az alapelemet. A vér, illetőleg annak mérséklete, képezi a test és lélek közötti *hidat*, ez a megtestesült szellem, ennek finomabb része már maga a lélek. Ez által nem akarok a léleknek testet tulajdonítani, csak kiemelni kívánom azt, hogy a vérmérsékletnek köze van a lelki munkássághoz.

Nem lehet a nevelő azon téves nézetben, hogy az egyetemes (kollektuális) nevelést az egyéni (individuális) nevelés fölé helyezné; nem lehet öntudatos hivatása következtében, de nem lehet a cél biztosságának elérése érdekében sem. A népiszkolai nevelésnek csak abban áll a házi nevelés föltötte előnye, hogy a számos növendék külön-külön vérmérsékletű csoportot képezvén, minden csoportnak élő intőjelül szolgál a másik csoportban látható *hátrány*, de egyszersmind élő minta az itt található *előny*. Ha a népiszkola ezen előnyös oldalát kiemeltém, nem lennék igazságos, ha a házi nevelésnek abbéli nagyobb előnyét nem emliteném, hogy a nevelő egész erejét növendékére fordíthatván, szemelött tarthatja annak minden cselekedetét, szóval atyailag támogathatja a jó cselekedetben és szándékosan eltávolíthatja azon *nehézségeket*, melyek előreláthatólag roszat eredményezhetnének.

(Folyt. köv.)

Fischer Ármín.
néptanító.

A szülők figyelmébe.

A s.-a.-ujhelyi k. r. nagygimnáziumban a jövő 1888/9. iskolai évre a nyilvános tanulók felvétele és beiratása aug. hó 29., 30. és 31-ik napján d. e. 8—12 óráig, a javító és pótvizsgálatok, nemkülönbön a magánvizsgálatok megtartása u. e. napok délutánjain történik és pedig az erre vonatkozó miniszteri rendelet értelmében csakis ezen napokon, úgy, hogy szept. 1-én történik az év ünnepies megnyitása és 3-án már rendes előadás lesz. Tehát szept. 1-én tul csak azok vehetők fel, a kik késedelmeket rendkívül fontos okokkal tudják igazolni. A fölvétel föltételei: a) A gimnázium első osztályába csak oly tanuló léphet, a ki 9-ik évét aug. 31-én már betöltötte s 12 évnél nem idősebb, a mit okvetlenül keresztlevéllel, illetőleg születési bizonyítvánnyal tartozik igazolni. b) Hogy a tanuló az első osztályba léphessen megkívántatik, hogy az elemi iskola 4-ik osztályának tárgyaiban való kellő jártasságát bizonyítvánnyal igazolja. Beiratáskor a legközelebb végzett osztályról szóló bizonyítvánnyal, továbbá himnlőltási, illetőleg újraoltási bizonyítvánnyal ellátva a szülők vagy gyám kíséretében tartozik minden tanuló megjelenni. Az egész évi tandíj 24 ft, fölvételi díj minden tanulótól 2 ft. Kelt S.-a.-Ujhelyt, 1888. aug. 23. án. *Az igazgatóság.*

Mindazon szülőknek, kik gyermekeikkel a francia nyelvet alaposan és rövid idő alatt elsajátíttatni, vagy fiaikkal a polgári iskolai tanulmányokat magán uton végeztetni akarják, melegen ajánljuk figyelmükbe *Knopfler Sándor*, helybeli tanítót, lapunknak egyik derék dolgozó társát. Nevezett tanító e szakma körben már 16 év óta működik és S.-a.-Ujhelyben számos előkelő családnál végezte feladatát az illető szülők teljes meglegedésére.

A sztropkai állami elemi népiszkolában a beiratások szept. 3-án kezdődnek, s tartanak szept. 7-éig bezárólag; a beiratási díj 25 kr. Az előadások szept. 10-én kezdődnek; tandíj helybelieknél 2 frt, idegeneknél 4 frt. Szegény gyermekek tandíj elengedésben, sőt teljes tandíjmentességben is részesülnek, de szegénységüket községi bizonyítvánnyal kell igazolniok. Idegen gyermekek helybeli tisztességes polgári családoknál 8—10 frt havi fizetés mellett ellátást nyernek.

A homonnai polg. fi-iskolában az 1888/9. tanévre a beiratások t. é. szept. hó 1—7., a javító- és magánvizsgálatok 3—5. napjain fognak tartatni. Az évi tandíj 5 forint, beiratási díj 2 frt, könyvtár díj 20 kr., értesítő díj 30 kr. A tandíj felére előre fizettetik. Szegénysorsu jó tanulók tandíjmentességben részesülnek. Eziránt az iskolaszékhez intézett kérvényüket szept. 1-ig az igazgatóságnál kell benyújtani. A mózes vallásu növendékek a hittan tanításért külön 2 frt évi díjat fizetnek. Kik a latin és francia nyelvet, mint rendkívüli tantárgyat tanulni óhajtják, a latin nyelvért külön 10 frt, a franciáért pedig 5 frt évi tandíjat fizetnek szintén felévi előleges részletekben. *Végül értesítem* a t. szülőket, hogy az ujonnan belépő növendékek igazolni tartoznak, hogy be vannak oltva vagy, ha 12 évesek elmúltak, *hogy újra is beoltatták magukat.* *Az igazgatóság.*

Levelezés.

I.

Szinna, 1888. aug. 7.*)

A szinnai népiszkola megnyitása.

Zemplén kulturmozgalmakban nagyon gazdag és az a megye, mely oly sok jeles embert adott

*) E levelet írója kérelmére a „Bp. Hirlap”-ból vettük át. Szerk.

nemzetének, nem áll meg soha egy helyben. ha nem folytonos igyekezettel halad előre. Ilyen kultur-eseményt képez a szinnai népiszkola megnyitása, mely nagy ünnepek között ment végbe aug. 5-én. Előre megállapított program szerint délután 4 órakor volt a kezdete az épület felszentelésével. A város lelkes kath. papja, *Lehoczky Endre*, teljes ornatusban jelent meg és megáldotta az iskolát. A fölszentelés végeztével *Lehoczky* nagyobb szabásu beszédet tartott a nagyszámú közönség lelkes éljenci által meg-megszakítva. Beszédje elején megemlítette az érdemes pap Szinna városában egy a modern iskola építés követelményeinek megfelelő épület felállításának szükségességét.

Eddig a körülbelül 300 iskolaköteles gyermek egy kisebb szobába volt besorítva, melynek levegője ifernális lehetett, tekintve az itteni népek azt a szokását, hogy a vaját nem a kenyérré, hanem a feje tetejére keni. Indítatva tehát a hitközség a legkényeszerűbb szükség által, a ministeriumhoz fordult az iskola felépítése ügyében. A ministerium azonban segélyt kereken megtagadta. Ekkor a hitközség maga fogta meg a dolog végét s hogy törekvése nem volt meddő, bizonyítja a szép és kényelmesen épített iskola. A hitközség rendelkezésére áll az előbbi plébános, *Hrabovszky József* által tett alapítvány, három éves kamataival együtt 1200 ft, *Ófészes* a király, *Bubics Zsigmond* kassai püspök 100—100 ftot adtak. A szolgabíróaságtól és *Delly Endre* körjegyzőtől büntetések révén befolyt 80 ft és maga *Lehoczky Endre* plébános is hozzájárult még az alaphoz 100 ftal. A legnagyobb részt kisbirtokosokból álló hitközség hozzátevén a töle telhetőt, fuvar és munkát, rövid idő alatt hosszú idők küzdelmének eredményeként létrejött. Végre proklamálván, hogy a nevelés alapját a felállított iskolában a vallásos és nemzeties irány fogja képezni, a jelenlévő közönség éltetésével végezte beszédjét. Ezután a felszentelt iskola egyik termében összegyűlt tanulók az „Isten áldd meg a magyart” csodálatosan tiszta kiejtéssel elénekelték, a mi a legnagyobb meglepetést képezte itt, a *tiszta szláv ajkú lakosok között*, távol az ország szívéből, 3 óra járásnyira Galiciától, a Beszkeidek tövében.

A milyen megható volt a szentelés ünnepisége és komolysága által, épp oly kedves volt a mulatság és játék, a mit az új iskola jövendőbeli látogatónak, a gyerekeknek rendeztek. Az egyik rész cigányzene mellett csárdást táncolt, a többiek *Balács Mihály* tanító mulattatta gyermekszerepre valló tapintattal, türelemmel és találékony-sággal. A magyar dal, a magyar tánc kiterjesztette az ő büvös hatalmát a gyermekszívekre, mely elfogulatlan, melyben gyűlölet nincs, a szépnek örül a szépért, a mely midőn egy más nemzetiségű nép elhozza mulattatására költészetét, dalait, tréfáit és játékeit, nem tekintti azt csaléteknak nemzetisége megrontására, de önkéntelenül boldog annak nemesítő hatása által. Egyik-másik kis tötlegény olyan animóval járta a csárdást, hogy azt hiszem már vérré vált benne e tánc ritmusa s magyar zenét hallva, csak csárdásra fog a lába perdülni.

A gyermekek mulatságát az intelligens osztályból való felnőttek követte s tartott kivilágos-kiviradtig, a mi nagyon természetes, miután a jelenlévők legnagyobb része az ünnepelt intézmény megteremtőinek sorából telt ki. Jelen voltak, *asszonyok*: *Haraszthy Miklósné*, *Dancs Jánosné*, *Kuláné*, *Pileczkyné*, *Márton Dénesné*, *Gaálné*, *Kemszküné*, *Csiszár Árpádné*, *Götzené*, *Grundné*, *Uhrné*, *Smoligovitsné*, *Dellyné*. *Leányok*: *Durcsinszky Gyula* bájos szép leánya, *Jolánka*, *Gaál Emma*, *Domonkos Klarissz*, *Delly Margit*, *Durcsinszky Margit*, *Kemszky Flóra*, *Smoligovits Mariska* és *Ilonka*, *Petzák Margit*, *Uhr Mariska*, *Petravovits Anna*.

Illés Dezső.

II.

A magyarosodás örvendetes jelei Butkán.

Deregyő, 1888. aug. 18.

Azok pártján vagyok, a kik a tapasztalásra hivatkozva, azt állítják, hogy tót községekben a *magyarosodás alapvetője* a kisdud-óvó intézet. De hány helységben társul napjainkban a nevelés ügybuzgalmával az anyagi segélynyújtás ama legnemesebb cél dicséretre méltó munkájában? Az ügy szellőztetésének mellőzésével hagyjunk hát békét a kisdud-óvók felállításával foglalkozó törekvések mérlegelésének; hanem mondjuk, hogy az ügyes és minden nemesért lelkesülő *tanítóval* bíró *népiszkola* is igen-igen sokat tehet a *magyarosodás* örvendetes eszközésében.

Ez alkalommal *Butka* község van szóban. Tanítottak a törvény rendelete értelmében eddig is magyarul a butkai népiszkolában; a helység ösz plébánosa, ft. *Schieder János*, lelkipásztori gondjai egyikének tartotta a magyarnyelv terjesztését az iskolában s az eddigi tanítók ügybuzgalma sem hiányzott az óhajtott cél elérésében. De hogy mily bajokkal kell megküzdenie a legnagyobb igyekezet mellett is oly helyen az egy tanítóval bíró iskolában, annyira ismeretes dolog, hogy a gyors eredmény lángjának fel nem csilámlásán nincs mit csodálkozunk! Ha a *munka*

megoszlik az iskolában s ha a felvállalt működés mellé a gyermekek iránt táplálódó folytonos szeretet és lankadást nem ismerő ténykedés járul, a siker el nem maradhat: nemes igyekezeten mindenkor Isten áldása leszen: Butkán is megosztotta Dráveczky Pál igyekvő tanítóval az iskolai munka terhét Szekerák Károly ottani káplán, s a helység hálájára méltó működésénél alkalmazott helyes módszere annyira vitte Butka nagyobb iskolás gyermekeinél a magyarosodást, hogy a gyermekek már iskolán kívül folyékonyan társalognak egymással ama nyelven, melynek lassan-lassan minden tót községben hangzania kellene! A vizsgálat is fényesen igazolta, hogy a gyermekeknek a magyar nyelven való előhaladása csak egy helyes oktatás-módszer dicsérendő eredménye lehet. A herceg Lobkovicz-féle uradalom lelkes igazgatója, Hajdinger István, — kiről mellesleg legyen megjegyezve, a népoktatásnak nagy barátja s anyagilag is segíti az iskolásokat a tavaszi multság és az évszázó vizsgálat alkalmával, — a talpra esett magyar feleletek hallása felett való hazafias örömben több kérdést intézett vizsgálatkor a tót tanulókhoz, kik az örömet fokozó felelettel nem is igen késtek. Üdvözlét hát a nép jóakaróinak! Tisztelet és hála a népoktatás ügye lelkes előmozdítóinak! Most csak tovább a megkezdett jó irányban. A mi halad, el nem marad.

Évről-évre fő dolog tehát a haladás! A kassai egyházmegyei hatóság, (bizonyosan hordatja a Zemplén-t a megyei ügyek menete ismeretének szempontjából,*) reméljük, kegyes lesz időről-időre oly káplánt küldeni Butkára, aki hasonlóképen szeretettel keresi fel a népiskolát és tettejének fokozódó melegeivel fog haladni az oktatásnál a megjelölt irányban. Tót falukon nem mehet ez más képen. A gyermekek iránt táplált legmelegebb szeretet és a tanítók szent kötelesség tevő buzgalom nélkül — beszélhetünk mi magyarosodásról!...

Folytassák hát Butkán a megkezdett munkát s a nemzet hálája lesz a legszebb jutalom.

Labore.

A Lomna-Fias-felé vezető ut.

Folyó év tavaszán a Lomna-Fias-felé vezető ut helyreállítása tárgyában felszólalván, azon szerkesztői észrevétel kíséretében közöltetett felszólalásom, hogy e tárgyban az alispán ur intézkedni szives volt.

Meglepő tehát Zemplénmegye alispánjának 10247. sz. a. kelt azon értesítése, hogy a Lomna-Fias felé vezető ut helyreállítása a július 12-én tartott vármegyei közgyűlés bizottsági ülésén tárgyalatván, a közgyűlés bizottság az ut helyreállítását célszerűnek nem találta, és azt elejtette.

Nem tudom, szokta-e a vármegye közgyűlés bizottsága határozatait indokolni, vagy sem? de jó volna lesújtó indokait ismerni, mert ha a Butka-Deregyői utvonal kiépítését célszerűnek találta, ha az Ung megyei kiadottsággal a vajáni hid helyreállítása felett megállapodásra juthatott, — úgy a Lomna-Fias felé vezető utvonal helyreállítását is célszerűnek találhatta, (a célszerűségi, és szükségességi okokat a tavaszi felszólalásomban elősoroltam) és Sáros vármegye megkeresésére a Lomna-Fias felé vezető ut helyreállítása tárgyában tartandó tárgyalásra bizottságot küldhetett volna.*) mert Sáros vármegyével együttesen könyvebben, s kevesebb költséggel helyre állítható lett volna ezen utvonal, melyre oly szükségünk van, mint a mindennapi kenyérre.

Ha már a lomnai hid helyreállítására nincs szükséges pénz, úgy legalább maga az utvonal, ha II. rendű utvonal is, s az azon levő kisebb hidak és átvezetők mégis javíthatók lennének, egy járás fő közlekedési utvonala ennyit megérdemel.

Vagy ha a Lomna-Fias felé vezető utvonal

*) Bizony — még eddig nem hordatja! Szerk.
*) Küldött is, — a bizottság elnöke br. Balassa István. Szerk.

lat a vármegye közgyűlés bizottsága teljesen elejteni akarja, úgy talán a régi utvonalat Alsó- és Felső-Olsván át Kerekret te e kiépítené, s Kerekrettől a Szvidnik-Girálti utvonal volna használandó, vagyis ezzel jönne összeköttetésbe, ezen ut kiépítése, kivált ha Sárosvármegye is hozzájárulna, azt hiszem könnyen keresztülvihető lenne.

A sztrópkai járásnak Sárosvármegyével, illetve Eperjessel összeköttetésben kell lennie, ez égető szükség, s mi abban nem nyugodhatunk meg, hogy a vármegye utvonalunkat célszerűnek nem találja, s elejti; miért nem vetette magát közbe a vármegye a magas ministeriumnál akkor, midőn a Szvidnik-Girálti utvonal kiépítése elhatározott, miért nem védte akkor érdekeinket, pedig a lomnai hid már akkor meg volt rongálva, már akkor be volt rajta a közlekedés tiltva.

Ha akkor midőn a Girált-Szvidnik felé vezető utvonal építése szóban forgott, Zemplénvármegye a sztrópkai járás érdekét szemelőtt tartva, a magas kormánytól kivitte volna, hogy a girálti utvonal Mesztiszktól nem Szvidnik felé, de Mesztiszktól Szorocsin felé vezetett volna, az Ondován keresztül Mesztiszko-Szorocsin közt épített volna a nagy hid, s így a Szvidnik-sztrópkai utvonalal összeköttetésbe hozott volna, s panaszkodni nem hallatszanék, mivel az Ondován át Sárosvármegyével közlekedhettünk volna, de így az ut elvezettetett Szvidnik felé, a hid Szvidniken épült, s ha ezen utat használni kénytelenek vagyunk, négy órai kerülő utat kell megtennünk.

Miután azonban Zemplénvármegye a Girált-Szvidnik utvonal kiépítésénél a sztrópkai járás érdekében közbe nem lépett, Mesztiszko községtől az ut Szvidnik felé vezetett, minő célból, azt laikus ember megmondani nem tudja, mivel az utvonal, a mint kiépítettett úgy áll még most is, az először kiterített kavics mai napig sincs betaposva, még a posta is csak akkor közlekedik rajta, ha az Ondava annyira megárad, hogy rajta átmenni nem lehet, máskülönben Szvidniktől Szorocsin község felé megy, ott átkel az Ondávan, s Mesztiszkonál átmegy a girálti utvonalra; — sőt kiépítése óta egy kőhid leszakadással fenyeget, mi ha megtörténik, s ha annak helyreállítása is csigaléptekkel fog haladni, akkor még a Szvidnik felé való kerüléssel sem fogunk semmit se nyerni.

Miután mai napság az emberiség nincs szokva a lassu, s rosz közlekedéshez, hanem gőzerővel szeret haladni, ha Zemplénvármegye más járásainak van vasútja, úgy mi legalább II. rendű közlekedési vonalat kérünk, s miután mi is hű fia vagyunk a vármegyének, kérjük hallgassa meg esdő szavunkat, s ne ejtse el a Lomna-Fias-felé vezető utvonalat.

V. D.

Pályázati hirdetés.

A tarzali m. kir. vincellér képezdében a nyilvános vizsgálatok f. é. július hó 28., 29., 30. és 31-én tartatott meg, — mely alkalommal 4 harmadéves növendék végezte a tanfolyamot, kik mérsékelt díjazás mellett szakmájukba vágó állást óhajtanak elfoglalni, e tekintetben tudakozódásokra az intézet igazgatósága készséggel szolgál felvilágosítással.

Ugyancsak a tarzali m. kir. vincellér-képezdében a f. évi október hó 10-én kezdődő tanfolyamra 6 saját és 6 félköltséges hely elnyerésére pályázat hirdettetik.

Pályázati feltételek:

1. A 16 éves életkort igazoló kereszt levél.
2. Legalább a népiskola teljes tanfolyamai bevégzését igazoló bizonyítvány.
3. Ép, egészséges, munkabíró testalkatot s védhímlővel sikeres beoltást igazoló orvosi bizonyítvány.
4. A községtől kiállított erkölcsi bizonyítvány.
5. A szülő vagy gyámi beleegyezés és azon nyilatkozat, hogy a tanulót az intézetből évközben kinem veszik s ha ezt tennék, az intézetnek az illető érdekében tett kiadásait megtérítik.

Azok kik a félköltséges helyek elnyeréséért folyamodnak, szegénységi bizonyítványt is tartoznak mellékelni.

Ágyneműről az intézet gondoskodik, fehér és egyéb ruházattal valamint írószerekkel a tanulók maguk tartoznak magukat ellátni.

A saját költséges növendékek előleges félévi részletekben egész évre 145 ftot, a félköltségesek 72 ft 50 krt tartoznak az intézet pénztárába befizetni.

A feltéveli kérvények szeptember 1-ig az intézet igazgatóságához beküldendők s a fel- vagy fel nem vételről az illetők szeptember hó 15 ig értesítetnek.

Tarczai, 1888. augusztus 25.

Szabó Lajos, igazgató,

CSARNOK,

Aug. 21-22.

A liszcai majálist akarom elbeszélni.

Leakarom írni, hogy mulattunk mi kedden Liskán, Hammersberg Jenő vendégszerető uri házában, De zene, tánc, felkőszöntő, énekmég mindig folytonos zsbongásban tartanak és egy nagy kassziban kavarognak agyamban, úgy hogy nem tudom kellőleg rendezni a pompás tarka képeket, az élvezetek hosszú láncát, amint azok következtek. Pedig csarnokiró ur jó lesz megtartani a rendet, mert remek konzekvenciával folytonosan öregbedett az élvezet, nőtt az animó, úgy, hogy reggel felé az ének — — —

De azért a végéről még sem kezdem!

Délután 4 órakor mentünk át egy rosz (ott úgy hívják: repülő) hidon a liszcai erdőbe, ahol a legszivesebb fogadtatást találtuk. A kedves bakfis leánykák egy sok tavaszt látott terebélyes tölgy alá gyűltek. Vén tölgy! mikor árultál ennyi szép ibolyát?

Megindult a tánc, a megszokott fojtott levegőjü leveles helyett a tölgyfák alatt; a jó kedv legyőzte a rosz talajt és táncoltunk mi aranyifúság, szakadatlanul, amig csak egy ábrándos kék szemű kis leány észre nem vette, hogy feljött a hold. Itt azután megszakadt a tánc. Úgy látom, a legjobb kedvü leány sem tud a hold világa mellett táncolni; leültek, dudolni kezdtek, éji zenét emlegettek!

A hold halovány világa félnéken szűrődött át a tölgylomb között, a kigyult máglyák lángjai pedig vakmerően az égig látszottak törni. Körülfogtunk egy ilyen máglyát és boszorkány táncot jártunk. A cigány talpalávalót huz, perdul a sarka* tánc lett belőle, s csárdásunk a tűz élénk világa mellett hasonlított a népszínmű utolsó görögtüzzel megvilágított jelenetéhez, amikor már csak a sugó nem táncol.

S valóban a függöny itt legördül!

A felvonásközt kitünő eszem-izsom tölti ki; azután átmegyünk a második felvonás színterére, a szives vendéglátó házhoz.

A fogadtatás bája a kivilágított terem hatása még több animót öntött a vendégekbe. Azután tánc, tánc, tánc, (még egyszer köszönöm azt a csárdást!)

Az első köszöntő a páratlan háziasszonyt életette, viharos hozzájárulásával mindnyájunknak. Nem voltam szerencsés Önnel kocinhatni asszonyom, engedje, hogy im felköszöntsem, és az eszmékben gazdag tőszthoz csatlakozzam!

Hosszu sorban jöttek a pohárköszöntők, felhangolva a fogékony kedélyeket.

Kilenc órakor akartunk haza jönni. Haza is jöttünk, csak hogy másnap reggel kilenckor.

Coeur pub.

Nyilt-tér. *)

MATTONI FÉLE BUDAI KESERŰVIZ
Több kiállításon jutalmat nyert.
Kapható minden gyógyszerár és ásványvíz kereskedésben.
MATTONI és WILLE
BUDAPESTEN.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztőségi posta.

I. D. urnak. Homonna. Szives ajánlatát örömmel fogadtuk. Igéretének beváltására biztosan számíthatunk.
P. E. urnak. Deregyő. Levelet irtunk. Előre jelezsük hogy dolgozata beváltott.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA.

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMERNÉ.

HIRDETMÉNYEK.

FAIRBANKS-MÉRLEGEK
az egész világon a legtökéletesebbnek elismert mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, rendkívül érzékenyek és tolószulylyal vannak ellátva.
Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük-nél fogva az összes világtállításokon az első díjat nyert legkittünőbb mérlegek.

A jutányos árakban — melyek súlyokkal számított tízedes mérlegek árúinál nem magasabbak — a hitelesítés, csomagolás és vasutrá való feladás költségei befoglaltnak. Gazdasági szekér- és zsák-mérlegeink, valamint marhamérlegeink a legkedveltebb mérleg-szerkezetek.

Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.
Czím: Osztr.-magyar Fairbanks-társaság mérleg- és gépgyára John Block vezérigazgató 19-24
BUDAPEST, Andrásy-ut 23.

Árjegyzékkel és felvilágosítással szolgál a központi iroda. Gyár: Újpest — K.-Megyer.

A legkitünőbb szer MINDEN ROVAR ELLEN

Meglepő erejével annyira hat és oly gyorsan s biztosan irtja ki a kártékony rovarokat, hogy azoknak **többé semmi nyomuk nem marad.**

Különösen figyelembe veendő:

hogy a szabadon lezárt papirban
kimért por sohasem

11-12

«Zacherl-különlegesség»

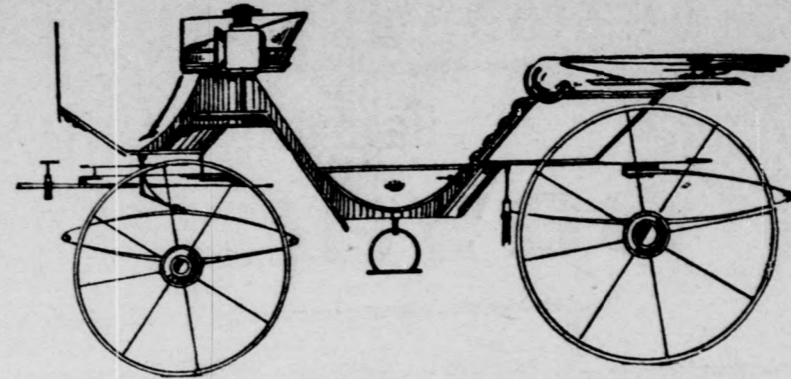
Csak eredeti üvegekben valódi minőségben és legolcsóbban kapható:

S.-a.-Ujhelyben: Szentgyörgyi Vilmos,
Zlinszky József, Kincsesy Péter és
Reichard testvéreknél.
Sárospatakon: Pavletits Györgynél.
Homonnán: Pápay Pálnál.
Tokajon: Reiner D. gyógytárában.

Nagy-Mihályban: Marmorstein Simon,
Glück Mór és Czbur Bertalanál.
Szerencsén: Rochlitz Rezsónél.
Varannón: Cséri Hermánál és Gaál
Sándor gyógytárában.

Fő-raktár:

J. ZACHERL, Wien, I. Goldschmiedgasse 2.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására
hozni, hogy S.-a.-Ujhelyt, a kispiacon lévő

KOCSIGYÁRTÓ-MŰHELYEMBEN

mindennemű izlésteljesen készült **uj kocsik** kaphatók, vagy
megrendelhetők. Ócska kocsik becserejtetnek.

Megrongált kocsik pamlagozását, fényezését és javítását
a legizlésteljesebben eszközölöm.

Továbbá: vállalkozom mindennemű **mázolási** munkákra,
sima avagy a legszebb fantázzal; **fényképekről** a legsike-
rültebb **életnagyságu képek** előállítására, kréta-rajzban; a
czim- és czégfestészet minden ágához tartozó munkák ké-
szítésére; **csillárok, lámpák, szobrok** stb. **bronzírozására**;
valamint **fürdő-kádak és vasbutorok fényezésére** a legjutá-
nyosabb árak mellett.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve maradtam
kiváló tisztelettel

Hericz Sándor.

8-7

A sebes-kellemesi kályhagyár
a külföldi gyárak módja és mintái szerint gyártott közönséges
és finom

nagy választékát és készletét

9 frttól kezdve 75 frtig

terjedő jutányos árak mellett a t. cz. helybeli és vidéki közön-
ségnek megvételre ajánlja.

A minták megtekinthetők és a megrendelések tehetőek a tulajdonos

Eperjesi Népbanknál.

2-3

Christoph Ferenc

padló-fénymáza 8-10

szagtalan, gyorsan szárad és kitartós.

Gyakorlati tulajdonságainál és használatának egyszerűségénél fogva
különösen alkalmas a padló **önfényezésére**. Szobák két óra
után ismét használhatók. Készletben van mindenféle színben, (mely
fed mint az olajfesték) és szín nélkül (csakis fényt kölcsönöz a pad-
lónak.) 10 □ mtr. = 1 kilo 1 frt 50 kr. — 4 1/2 kilo 6 frt
75 kr. Porto 30 kr.

Színes minták és használati utasítások a raktárakban kaphatók

Christoph Ferencz Berlin és Prág.

Feltalálója és egyedüli gyárosa a valódi padló fénymáznak.

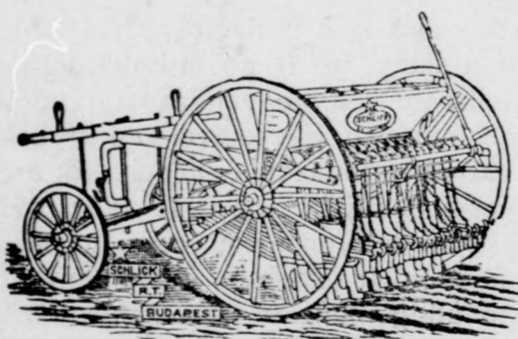
Raktár S.-a.-Ujhelyben **Malártsik György** fűszerkereskedésében.

Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

GYÁR és IGAZGATÓSÁG:
VI. külső váci ut 1696/99.

BUDAPEST,

VÁROSI IRODA és RAKTÁR:
VI. váci körút 57.

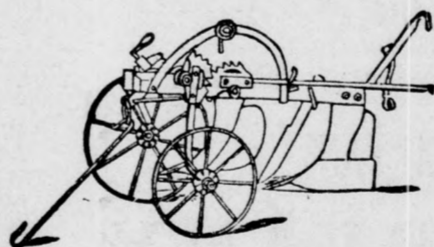

Schlick-féle szab. „Triumph” és „Haladás” sorvető-gépek.

Szóróvető gépek.

Schlick-féle szab. két és
háromvasu ekék,

Schlick-féle szab. Rayol-ekék,

Schlick- és Vidats-féle eredeti egy vasu ekék és talajművelő-

eszközök, boronák és rögtörő hengerek,

Szecskaavágók, répavágók, répazúzó, tengeri morzsolók, csöves tengeri darálók.

Gőz- és járgánycséplő készülékek, gabonatisztító rosták, őrlőmalmok stb.

Az összes ekék tartalék részben készletben tartatnak. — Előnyös fizetési feltételek. — Legolcsóbb árak.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

J E G Y Z E T

Van szerencsénk ezennel t. cz. üzletbarátaink becses tudomására hozni, hogy noha a VI. váci-körút
57. sz. a. lévő irodánk legnagyobb részét a **külső váci uton** lévő gyártelepünkre helyeztük át, mindazon-
által az eddigi irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kényelme érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint
hogy ugyanott építési czikkeink és gazdasági gépeinkből raktárt létesítettünk.

Kiváló tisztelettel

A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tu-
domására hozni, hogy a Kazinczy-utca 506. sz.
alatt lévő

aranyozó műhelyemben

elvállalok mindennemű e szakba vágó munkákat,
u. m.: fa-, vas- vagy fész (gipsz) szobrokat, tükör-
és képrámákat, lusztereket, lámpákat, függőnytartókat,
órákat, templomi díszeket és oltárokat, sírkő és ke-
resztekét, valamint mindennemű aranyozásokat fa- és
vasművekre. Különösen ajánlkozom az ócska és
lekopott aranyozásoknak teljesen újjáalakítására.

A n. é. közönség pártfogását mély alázat-
tal kéri
Engelberth György,

4-5

aranyozó S.-a.-Ujhelyt.

Egy tanoncz felvétetik
Bánóczy Kálmán sütődjé-
ben S.-a.-Ujhelyben.

A KASSAI-LAJOS-FORRÁS

szénsavdus-kénes ásványvize kitünő üdítő és egész-
ségfentartó italul szolgál. Szétküldési fűtelep Kas-
sán: ifj. **Novelly Sándor** urnál. Kizárólagos
raktár S.-a. Ujhelyben: **Szentgyörgyi Vilmos**
urnál.

6-20

A fürdő gondnokság.

Nyomatott a „Zemplén” gyorsajtóján, S.-a.-Ujhelyt.

Tk. 2541. 1888. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. jbiróság, mint tkvi hatóság közhírre
teszi, hogy Szabó Mihály tállyai lakos végrehajtónak Bar-
csai Sándor tállyai lakos végrehajtást szenvedő elleni 81 ft
28 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a
szerencsi kir. járásbiróság területén lévő Tállya nagy község
határában fekvő a tállyai 117. sz. tjkvben (182-183) hrajzi,
538. ö. i. szám a. foglalt ház és belhelyből 7/8 részben Bar-
csai Sándor végrehajtás alatt álló jutalékára, valamint nem
adós Barcsai Sándor kiskoru és Barcsai Klára 1/8 részben ju-
talékára a végrehajtási törv. 156. § értelmében az egész ingat-
lanra 420 ft, valamint az ugyanazon sz. tjkvben 1042. hrsz.
Kis Rohos nevű szőlőből 9/8-ad részben Barcsai Sándor vég-
rehajtást szenvedett illető jutalékára valamint nem adós
Barcsai Sándor kiskoru és Barcsai Klára 7/8-ad rész jutalékára
a hivatkozott törvény és § értelmében az egészre 146 frtban
ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte
és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888-ik évi
szeptember hó 6-ik napján délelőtti 10 órakor a Tállya köz-
ség házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított
kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becserájá-
nak 10/100-át vagyis 42 frt és 14 ft 60 krt készpénzben, vagy az
1881. évi LX. tc. 42-ik §-ban jelz. árfolyammal számított és az
1881. évi novemb. hó 1. 3333. sz. a. kelt igazságügy miniszr.
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a ki-
küldött kezéhez letenni, a vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a
értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezésé-
ről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a kir. jbiróság, mint tkvi hatóságnál, Szerencs en,
1888. évi julius hó 20-án.

Kiss György. kir. aljbiró.

Utolsó hét

a szeszadó érvénybe lépése előtt

Rum, Cognac, és Liqueurök
leszállított árban
kaphatók:

Deutsch József fia
kereskedésében S.-a.-Ujhely.